

licens, herunder mægling, henvises til lovforslagets §§ 50-52.

Til § 15

Bestemmelsen i lovforslagets § 15 er ny. Forslaget indebærer, at sygehuse, plejehjem, fængsler og andre døgninstitutioner inden for social- og sundhedsområdet og kriminalforsorgen til kortvarig brug for institutionens beboere mv. må foretage optagelser af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn.

Formålet med forslaget til § 15 er, at beboere mv. på bl.a. sociale døgninstitutioner, der på grund af alder, ujævne døgnrytmer, eller bestemte institutionsrutiner ofte vil være afskåret fra at følge især fjernsynsprogrammerne på det tidspunkt, de udsendes, får mulighed for ved tidsforskudt optagelse at kunne følge de pågældende programmer. Mange institutioner råder i dag over udstyr til optagelse af radio og fjernsynsprogrammer, og det må antages, at stadigt flere institutioner i årene fremover får rådighed over det fornødne udstyr, bl.a. på baggrund af det forøgede antal tv-kanaler.

Forslaget skal ses på baggrund af lovforslagets § 12, hvorefter juridiske personer ikke må fremstille eksemplarer til privat brug. Forslaget til § 15 giver således en særlig hjemmel for, at den juridiske person som sådan, dvs. sygehuset, plejehjemmet osv., får mulighed for at foretage eksemplar fremstillingen.

I visse tilfælde kan en institution efter anmodning fra institutionens beboere foretage optagelserne med hjemmel i reglerne om benyttelse af fremmed medhjælp, jf. lovforslagets § 12. Denne mulighed vil imidlertid ofte ikke være tilstrækkelig til at imødekomme de aktuelle behov, hvor det kan findes hensigtsmæssigt at foretage optagelserne under ét uden forudgående bestilling fra enkelte beboere.

Spørgsmålet om en bestemmelse af den foreslåede karakter er behandlet i Ophavsretsudvalgets betænkning nr. 1197/1990. Et flertal i udvalget foreslår at konstruere bestemmelsen som en aftalelicens, medens et mindretal finder det rimeligst at etablere den foreslåede ordning som en fri udnyttelse.

Med hensyn til rettighedskonstruktionen støtter bl.a. Copy-Dan, Statens Musikråd og NCB flertalsforslaget, medens Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Danmarks Radio og IFPI Danmark, Foreningen af Danske Spillefilmproducenter, Foreningen af Danske Videogramdistributører og Foreningen af Filmudlejere i Danmark foretrækker en bestemmelse om fri udnyttelse.

Tilsvarende forslag er behandlet af udvalgene i Finland, Norge og Sverige. De finske og norske udvalgte har foreslået en bestemmelse om fri udnyttelse,

medens det svenske udvalg har foreslået en aftalelicens på området.

Under drøftelserne med de andre nordiske lande har der været enighed om, at der er et klart behov for en særbestemmelse på dette område, og at bestemmelsen bør udformes som fri udnyttelse. Sverige har i foråret 1993 gennemført en sådan bestemmelse. Begrundelsen for en fri udnyttelse er, at optagelse af fjernsynsudsendelser mv. med henblik på tidsforskudt anvendelse udgør en så begrænset værksudnyttelse, at det findes rimeligt at give en adgang til benyttelse uden aftaler eller vederlag til rettighedshaverne. Samtidig vil de praktiske vanskeligheder i forbindelse med aftaleforhandling samt opkrævning og fordeling af vederlag på et område som det her omhandlede efter Kulturministeriets opfattelse ikke stå i noget rimeligt forhold til størrelsen af de vederlag, der ville kunne blive udbetalt til ophavsmandene.

På denne baggrund finder Kulturministeriet, at forslaget til § 15 i overensstemmelse med tilsvarende forslag i de andre nordiske lande bør udformes som en bestemmelse om fri udnyttelse.

Den konventionsmæssige hjemmel for bestemmelsen er Bernerkonventionens art. 9, stk. 2, der tillader begrænsninger i ophavsmandens reproduktionsret under forudsætning af, at en sådan reproduktion ikke på skadelig måde påvirker den normale udnyttelse af værket og ikke på urimelig måde gør indgreb i ophavsmandens legitime interesser.

Udover de i bestemmelsen nævnte eksempler – sygehuse, plejehjem og fængsler – er det afgørende for, om bestemmelsen kan finde anvendelse, at der er tale om institutioner, hvor beboerne mv. som hovedregel befinder sig både nat og dag, fx asylcentre. Det er uden betydning, om der er tale om private eller offentlige institutioner. Private sygehuse vil fx være omfattet af kopieringsadgangen.

Uden for forslaget til § 15 falder institutioner for værnepligtige o.lign. For så vidt angår disse institutioner har det været overvejet, om sådanne tjenestesteder burde være omfattet af bestemmelsen. Forsvarsministeriet har oplyst, at der er et stort behov for tidsforskudt anvendelse af tv-programmer for forsvarspersonel uden for landets grænser, herunder for danske FN-styrker og -observatører. Rettighedshavernes organisationer har i Ophavsretsudvalget tilkendegivet, at man stiller sig åben over for en frivillig aftaleordning på dette område i lighed med den ordning, der i en årrække har eksisteret for kopiering og distribution af tv-udsendelser til skibe i den danske handelsflåde. Kulturministeriet finder på denne baggrund ikke, at der er behov for at inddrage det nævnte område i forslaget til § 15.